

ATSKAITE par paveikto darbu un līdzekļu apguvi projekta „Raduraksti” īstenošanā

Projekta mērķis

Projekta mērķis ir izveidot tiešsaistē pieejamu resursu dzimtas vēstures pētīšanai.

Projekta īstenoņāji

Projektu "Raduraksti" īsteno Latvijas Valsts arhīvu ģenerāldirekcija (Ģenerāldirekcija), Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LVVA) un Centrālā mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratorija (CMDRL).

2006. gads

2005. gada nogalē Laboratorija sadarbībā ar Ģenerāldirekciju un LVVA sagatavoja valsts investīciju projektu “Raduraksti”. Jau 2006. gada 10.oktobrī, akceptētajos grozījumos likumā par valsts budžetu 2006.gadam Laboratorijai, lai uzsāktu projekta „Raduraksti” īstenošanu, tika piešķirti Ls 60 000

2006.gada 7.novembrī pieņemtajā Valdības Deklarācijā par Ministru kabineta iecerēto darbību sadaļā “Kultūra un valoda kā tautas un cilvēka identitātes veidotāja” izvirzīts uzdevums arī realizēt arhīvu programmu “Raduraksti”. Projekts iekļauts arī Kultūras ministrijas darbības stratēģijā 2007. –2009. gadam, programmas Kultūras mantojums” jaunajā politikas iniciatīvā “E- pārvaldes mērķu sasniegšana un digitālo dokumentu pieejamība, arhīvu sistēmas modernizācija”

2006. gadā visi piešķirtie līdzekļi (LS 60 000) izlietoti projekta uzsākšanai nepieciešamo iekārtu iegādei - iepirkta speciāla iekārta mikrofilmu digitalizācijai OM 1200 un nomainīta vecā mikrofilmu attīstīšanas iekārta COPEX FP-500, kas izgatavota 1994. gadā. Iepirkums veikts organizējot cenu aptauju. Iekārtas uzstādītas 2006. gada decembrī.

2006. gada 14.un 15. decembrī tika organizēts pieredzes apmaiņas seminārs Igaunijas Nacionālajā arhīvā Tartu, kurā piedalījās Laboratorijas un LVVA pārstāvji. Seminārā bija iespēja iepazīties ar Igaunijas projektu “Saaga”, tā daba organizāciju un tehniskajiem risinājumiem. Kolēģu pieredze tiks izmantota “Radurakstu” īstenošanā.

Lai nodrošinātu projekta publicitāti sagatavots raksts “Top arhīvu projekts "Raduraksti": Arvien vairāk Latvijas iedzīvotāju interesējas par savas ģimenes vēsturi”. Tas publicēts Latvijas Avīzes 2006. gada 4.decembra Nr. 328. rubrikā Kultūrzīmes.

2007. gada I. pusgads

Resursu izveide

2007. gadā janvārī un februāra pirmajā pusē organizētas mācības darbam ar jauno mikrofilmu digitalizācijas iekārtu OM 1200. Paralēli mācībām sastādīts plāns mikrofilmu digitalizācijai, atlasītas mikrofilmas, noteikti mikrofilmēšanas parametri.

Ar 19.02.2007. uzsākta mikrofilmu masveida digitalizācija. **Līdz 01.07.2007. digitalizēti 332 671 kadrs jeb 254 filmas jeb 4801 lieta** par Kurzemes un Zemgales ev. lut. draudzēm.

Nopietns darbs tiek veikts gatavojot atsevišķu fondu dokumentus turpmākai mikrofilmēšanai, digitalizācijai un datu bāzu veidošanai. Šā gada 1. pusgadā veikta esības un fiziskā stāvokļa pārbaude 30 000 Rīgas prefektūras pasu lietu kolekcijas lietām, sagatavojot tās turpmākai apstrādei un ievadīšanai datu bāzē. Sagatavoti un nodoti mikrofilmēšanai ievērojami dokumentu masīvi ka Krievijas 1895. gada tautas skaitīšanas materiāli Kurzemes, Vidzemes un Vitebskas guberņās, turpinās darbs pie Kurzemes un Vidzemes muižu dvēseļu revīziju sarakstu sagatavošanas. Projekta ietvaros I. pusgadā mikrofilmēti **91 665 kadri**. Šiem mērķiem nepieciešamo materiālu - aplokšņu, kartona, mapju, ķimikāliju, filmu un CD iepirkšanai pavisam izlietoti Ls 10 475.

Projekta turpināšanai izsludināts konkurss un veikta hibrīdiekārtas iegāde – ProServ ScannTECH 600i-H lielformāta skeneris ar mikrofilmu kameru par Ls 106131,77. Pirms galīgā lēmuma pieņemšanas par iekārtu iegādi, tika organizēts pieredzes apmaiņas brauciens uz Igaunijas Nacionālo bibliotēku, apmeklēta Infodiska Skenēšanas fabrika Rīgā, veiktas konsultācijas ar Igaunijas nacionālā arhīva un Zviedrijas Nacionālā arhīva saglabāšanas speciālistiem. Skeneris tiks uzstādīt jūlijā. Augustā septembrī notiks apmācības. Kā pilotprojekts, lai noteikti darbu apjomus un procedūru 2008. gadam, līdz gada beigām ar šo iekārtu tiks veikta mikrofilmēšana un vienlaicīgi arī skenēšana Latgales revīzijas sarakstiem. Pēc projekta pabeigšanas un paralēli projekta darbiem, šo iekārtu varēs izmanto plānu, rasējumu un citu lielformāta dokumentu digitalizācijai un mikrofilmēšanai vienlaicīgi veidojot izmantošanas un nodrošinājuma fondu.

Dāvinājumā saņemto un iepirkto filmu un fiziski bojātu dokumentu skenēšanai iegādātas tādas iekārtas, kā negatīvu skeneris, A3 formāta skeneris, digitālā fotokamera un drukas iekārtas kopsummā iztērēti Ls 5464,47. Šīs iekārtas tiks izmantotas ne tikai projektam, bet arī klientu pasūtījumu izpildei, dokumentu fiziskā stāvokļa pētījumiem, dziestošo tekstu atjaunošanai.

Mikrofilmu kvalitātes kontrolei iegādāta mikroformu lasāmā iekārta Omnia OL2 par Ls 3410,20

Projekta rezultātu atrādīšanai globālajā tīmeklī Ģenerāldirekcija martā noslēdza līgumu par valsts arhīvu sistēmas mājas lapas jaunās versijas I. kārtas uzsākšanu jūnijā par II. kārtas uzsākšanu. I. kārtā jāpabeidz līdz 1. septembrim un 2. kārtā līdz 1. novembrim. Līguma slēgšanai par mājas lapas modeļa izstrādi veikta izmantojot paziņojuma metodi. Abu kārtu kopējā līgumsumma ir Ls 1 459,8 no tās priekšapmaksa veikta Ls 5781,64 apmēra

Atbilstoši darbu kalendārajam grafikam tika noslēgti līgumi un uzsākta digitalizēto dokumentu apstrādes un atrādīšanai globālajā tīmeklī programmas un WEB saita

nodrošināšanas programmas izstrāde, kuras bija plānots pabeigt līdz š. g. 1. jūlijam. Saistībā ar nepieciešamību minētās programmas papildināt un pilnveidot, šis darba virziens ir nedaudz aizkavējies, un programmu nodošanas termiņš tika pārcelts uz 13. jūliju. Attiecīgi nav apgūti arī šim mērķim ielānotie līdzekļi 3700 Ls apmērā.

Lai nodrošinātu lapas klientiem kvalitatīvu informāciju, tiek gatavoti informatīvi raksti par ģenealoģisko pētījumu veikšanu, skaidrojošā daļa kā veikt meklējumus šajā dokumentu kompleksā un par globālajā tīmeklī pieejamajiem resursiem dzimtas vēstures pētīšanā.

Atbilstoši darbības programmai LVVA ir iegādājies drošības un informācijas turētāja serveri un pilnveidojis projekta „Raduraksti” tehnoloģisko nodrošinājumu. Sākotnēji informācija no CMDRL uz LVVA WEB serveri tika nogādāt izmantojot ārējos cietos diskus (to iegādei iztērēti Ls 80,83). Jūnijā ir izveidots bezvadu informācijas pārraides tīkls, kas nodrošina nepārtrauktu digitalizētās informācijas pārraidi starp CMDRL serveri un LVVA WEB serveri, iepirkti cietie diski informācijas glabāšanai, uzsākts darbs pie iekšējā datortīkla pilnveidošanas, veikta atsevišķu datorprogrammu instalācija, pilnveidota videonovērošanas sistēma. Kopumā šiem mērķiem 2. ceturksnī izlietoti 11768 Ls. Domājot par projekta popularizāciju un lasītāju izglītošanu projekta produkta izmantošanā iegādāta datortehnika un videoprojektorus par Ls 3492,8. Šo tehniku varēs izmantot arī ar projektu nesaistītu izglītojošo pasākumu un arhīvu popularizācijas pasākumu īstenošanā.

Dokumentu apzināšana

Turpinās darbs pie LVVA profila dokumentu apzināšanas ārzemju arhīvos un Latvijas muzejos. Projekta ietveros ir veikta arhīvā esošo dokumentu grupu analīze un uzsākta sarakste ar Vācijas arhīviem, lai noskaidrotu iespējas atgūt (kopiju veidā) tur saglabātos projekta īstenošanai nepieciešamos dokumentus. Noslēgts līgums ar Vācijas Saksijas valsts arhīvu Leipcigā par Aizputes un Dobeles luterāņu baznīcu grāmatu kopēšanu un mikrofilmu iegādi. Samaksāts avanss 294 Ls apmērā. Pēc kopiju saņemšanas, to kvalitātes un iespējamās izmantošanas analīzes, tiks lemts par sadarbības turpināšanu un pārējo Leipcigā atrodošos baznīcu dokumentu kopiju iegādi. Turpinās sarakste, dokumentu apjomu un sastāva precizēšana ar Herdera institūtu Mārburgā par Kurzemes pilsētu un muižu dvēseļu revīziju mikrofilmu kopiju iegūšanu apmaiņas ceļā pret mūsu glabāto dokumentu kopijām. No Meklenburgas zemes evaņģēliski luteriskās baznīcas arhīva Šverīnē atgūtas Lejasciema, Lašu, Liezeres, Ļaudonas, Salgalēs draudžu baznīcu grāmatas un Liepājas Sv. Trīsvienības draudzes dokumentu oriģināli.

Izanalizēta Ģenerāldirekcijā centrālajā fondu reģistrā esošā informācija par baznīcu dokumentu sastāvu, kuri glabājas Latvijas muzejos. Salīdzinot šo informāciju ar arhīvā esošajiem baznīcu dokumentiem, sastādīts baznīcu grāmatu saraksts, kuru arhīvā nav (1.pielikums). Turpmāk nepieciešams rast risinājumu par šo baznīcu grāmatu mikrofilmēšanas iespējām un pievienošanu projektam „Raduraksti”.

Pieredzes apmaiņa

Apgūstot pieredzi virtuālo arhīvu, datu bāzu veidošanā, vairāki arhīva darbinieki piedalījās starptautiskās konferencēs un pieredzes apmaiņas braucienos. Laikā no 23. līdz 27. aprīlim Latvijas delegācija piedalījās 3. Eiropas arhīvu konferencē Berlīnē, kura tieši bija veltīta arhīvu uzzīņu sistēmas un datu bāzu digitalizācijas, kā arī virtuālo arhīvu veidošanas problēmu un ar to saistīto starptautisko standartu jautājumu risināšanai, iegūtas zināšanas tiks izmantotas projekta realizācijā.

Lai iepazītos ar Polijas un Lietuvas valsts arhīvu pieredzi dokumentu mikrofilmēšanas un digitalizācijas tehniskajiem risinājumiem, maijā (28.05. -30.05.) tika organizēts pieredzes apmaiņas brauciens, kurā piedalījās 7 delegāti no Ģenerāldirekcijas, LVVA, LVA un CMDRL. No projekta līdzekļiem šiem mērķiem tika izlietoti 1786 Ls.

Pasākumi sevišķi vērtīgu dokumentu aizsardzībai

Nodrošinot pilnu darbu ciklu bez dokumentu mikrofilmēšanas un digitalizācijas, tiek veikta arī dokumentu sagatavošana mikrofilmēšanai un konservācija turpmākai glabāšanai. Šiem mērķiem iegādātas specialas iekārtas – ultraskaņas lapu mitrinātājs, Neschen laminators u.c., tam iztērēti Ls 6390,27

2. ceturksnī turpinājās un praktiski ir pabeigta (izņemot lietu atlikšanu) unikālo un sevišķi vērtīgo dokumentu glabātavas renovācijas LVVA otrā kārtā. Pabeigts glabātavas 160 m² platībā remonts, uzstādīta jauna ugunsdrošības signalizācija, metāla plaukti 980 m garumā, standartiem atbilstošas ugunsdrošas durvis, atbilstoši valsts ugunsdrošības un glābšanas dienesta prasībām sakārtota ūdens ugunsdzēsšanas sistēma. Šiem mērķiem tika izlietoti 12979 Ls.

2007. gada 2. ceturksnī atbilstoši saskaņotajai programmai tika uzsākta arhīva „mazās” lasītavas renovācija, pārveidojot to par virtuālo un mikroformu lasītavu. Lasītavas pārveidošanu par virtuālo un mikroformu lasītavu noteica sekojoši faktori:

- palielinoties lasītāju skaitam arhīvs nespēj nodrošināt pietiekošu skaitu lasītāju vietu, veidojas rindas, kas izsauc pamatotu apmeklētāju neapmierinātību. Beidzoties renovācijai arhīvs iegūs papildus 10 lasītāju darba vietas;
- arhīva mikrofilmu un mikroformu glabātava ir pārpildīta un kļūst problemātiska nofilmēto mikrofilmu glabāšana. Pie tam vienās telpās nākas glabāt gan pozitīvās, gan negatīvās filmas, kas neatbilst noteiktajiem glabāšanas standartiem. Pārvietojot mikroformas (džeketus) uz renovēto lasītavu, šī problēma uz laiku tiks atrisināta;
- pieredze vairākos Eiropas valstu arhīvos (Vācijas Bundesarhīvā, Igaunijas vēstures arhīvā Tartu) liecina, ka izveidojot virtuālo arhīvu, nepieciešams rast iespēju pieejai virtuālajam arhīvam arī arhīva lasītavā, jo ne visiem ir pieejams internets, kā arī bieži nepieciešams salīdzināt virtuālajā arhīvā izvietotos dokumentus ar līdzīga satura dokumentiem arhīva lasītavā. Tādēļ renovētajā lasītavā tiks izveidota vismaz 6 datorizētas darba vietas, paredzētas tieši šiem mērķiem, kā arī veidojamo datu bāzu lasīšanai un pieejai arhīvu informācijas sistēmai.

Uz 2007. gada 1. jūliju virtuālās un mikroformu lasītavas izveidošanai (telpas 80 m² platībā remontam, speciālo mēbeļu u.c. nepieciešamo iekārtu pasūtīšanai) ir izlietoti Ls10130

CMDRL direktora vietniece

M. Sprūdža

Latvijas muzejos esošās baznīcas grāmatas, kuras nav LVVA

1. Aizkraukles muzejs:

- Sunākstes-Sēlpils draudzē laulāto reģistrācijas grāmata(1836-1840; 1865- 1870);
- Tas pats mirušo reģistrācijas grāmata(1836-1840;1865-1870).

2. Cēsu muzejs:

- Cēsu Sv. Jāņa baznīcā iesvētīto reģistrs (1892- 1905);
- Raunas draudzes iedzīvotāju saraksts(1811;1829; 1834- 1852)
- Straupes draudzes dzimušo reģistrs (1878-1881;1883-1888);
- Straupes draudzes iesvētāmo reģistrs (1831 - 1905);
- Straupes draudzes laulāto reģistrs (1867-1869; 1878-1881;1883-1888);
- Straupes draudzes mirušo reģistrs (1867-1869; 1878-1881; 1883-1888);
- Vecpiebalgas draudzes laulāto reģistrs (1882-1883).

3. Liepājas muzejs:

- Sv. Annas baznīcas laulības zīmes (1830- 1861).

4. Limbažu muzejs:

- Lielsalacas ev.- lut. vācu draudzes laulāto reģistrs (1847- 1870);
- Lielsalacas ev.- lut. vācu draudzes mirušo reģistrs (1847-1870).

5. Madonas muzejs:

- Liezeres ev.- lut. draudzes baznīcas grāmata (?)(1862- 1893);
- Mārcienas pareizticīgo draudzes metrikas grāmata (1874; 1882-1886; 1899-1902):

6. Talsu muzejs:

- Nurmuižas ev.- lut. baznīcas dzimušo, kristīto saraksts (1842- 1847; 1849-1851);
- Nurmuižas ev.- lut. baznīcas laulāto un uzsaukto saraksts(1892- 1905);
- Talsu ev.- lut. baznīcas laulāto saraksts(1834; 1836; 1837;1839- 1843).

7. Valmieras muzejs:

- Valmieras draudzes dzimušo saraksts (1868-1903);
- Valmieras draudzes mirušo saraksts (1869- 1898).

8. Ventspils muzejs:

- Landzes- Užavas ev.- lut. draudzes dzimušo, kristīto reģistrs (1905);
- Landzes- Užavas ev.- lut. draudzes saderināto un laulāto reģistrs(1856- 1896);
- Landzes- Užavas ev.- lut. draudzes mirušo reģistrs (1905);
- Piltenes ev.- lut. draudzes dzimušo, kristīto reģistrs (1833-1840);
- Piltenes ev.- lut. draudzes uzsaukto un laulāto reģistrs (1834-1852);
- Zlēku ev.- lut. draudzes iesvētīto saraksts (1905).